

DOI: 10.69803/2312-3427-2024-1-97

УДК. 338.245-048.38(477)

Медвідь Г.С, асистент кафедри регіоналістики і туризму

medvid.hanna@kneu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5470-704X>

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У науковій роботі представлено аналіз соціально-економічних наслідків війни, що спричинили значні руйнування та людські втрати, визначені пріоритети повоєнного відновлення регіонів. Попри жахливі втрати Україна володіє значним потенціалом для відновлення. Цьому сприятиме підтримка міжнародної спільноти та впровадження ефективних стратегій реконструкції. Однак потреби різних регіонів відрізняються. Деякі з них потребують швидкого відновлення зруйнованої інфраструктури, інші – можливості для розвитку в нових умовах. Метою дослідження є розробка науково обґрунтованої стратегії повоєнного відновлення регіонів України, яка сприятиме динамічному та стійкому розвитку країни. Запропоновано комплексну стратегію повоєнного відновлення регіонів України, яка ґрунтується на принципах динамічного відновлення, максимальної залученості стейкхолдерів, оптимальної реалізації національного економічного потенціалу, регіональної та територіальної збалансованості, міжнародної відкритості та прогресу України як країни – кандидата в члени ЄС. Деталізовано п'ять основних напрямів відновлення: інфраструктура, житло, економіка, соціальна сфера та екологія. Проаналізовано фактори, що сприяють успішному впровадженню стратегії повоєнного відновлення, такі як політика, залучення громадян, сприятливий інвестиційний клімат, прозорість використання коштів, впровадження принципів сталого розвитку. Визначено пріоритети та напрями відновлення, що забезпечать покращення життя громадян та підвищення конкурентоспроможності України. Запропоновано рекомендації щодо реалізації стратегії повоєнного відновлення та подальшого розвитку регіонів України. Наголошується на важливості комплексного підходу до відновлення, який враховує потреби різних регіонів та місцеві особливості. Розробка стратегії повоєнного відновлення регіонів України є актуальним завданням в контексті подолання наслідків війни та забезпечення сталого розвитку країни. Ця стаття спрямована на вивчення фінансових, економічних та соціальних аспектів, що впливають на процес відновлення після війни, а також на визначення ефективних стратегій та інструментів для досягнення цієї мети. Аналізуються такі фактори: потреби в репараціях, механізми фінансової підтримки від міжнародних організацій (ЄС та Світовий банк), а також

важливість соціального та економічного відновлення для забезпечення стабільності та процвітання. Результати дослідження відображаються в стратегії, яка пропонує комплексний підхід до відновлення регіонів України після війни та сприяє розробці ефективних політик для подолання кризової ситуації та побудови майбутнього кращого для всіх громадян країни.

***Ключові слова:** повоєнне відновлення, стратегія, регіони, соціально-економічні наслідки, війна, фінансова підтримка.*

Постановка проблеми. Після закінчення війни на території України виникне нагальна потреба в розробці ефективної стратегії повоєнного відновлення. Ця війна вже призвела до серйозного руйнування інфраструктури, соціально-економічних систем, економіки, а також створила серйозні гуманітарні виклики. Населення регіонів втратило житло, робочі місця, освіту, медичне обслуговування та інші соціальні послуги. Знищення інфраструктури, включаючи дороги, мости, школи, лікарні, енергетичні мережі, стало причиною виникнення серйозних перешкод для подальшого розвитку регіонів. Додатковими труднощами стали економічні збитки, які виникли внаслідок припинення виробничих процесів, торгівлі та інвестиційної активності в регіонах. Крім того, міграція внутрішньо переміщених осіб та потоки біженців створили додатковий тиск на існуючі ресурси й інфраструктуру сусідніх регіонів.

Отже, основною проблемою є необхідність розробки та реалізації комплексної стратегії повоєнного відновлення, спрямованої на відновлення інфраструктури, соціально-економічних систем, гуманітарної допомоги та забезпечення сталого розвитку зруйнованих регіонів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Караїм О. [1] висвітлює комплекс проблем, пов'язаних з відновленням регіонів України з урахуванням екологічних та соціальних факторів; пропонує шляхи оптимізації процесу відбудови, які мінімізують негативний вплив на довкілля та сприяють соціальній згуртованості. Репінський А. [2] аналізує соціально-економічні та гуманітарні наслідки російсько-української війни для українського суспільства; наголошує про необхідність комплексного підходу до подолання цих наслідків та пропонує конкретні заходи з підтримки постраждалих людей. Захарова Н. [3] визначає пріоритетні напрями повоєнного розвитку України з урахуванням актуальних викликів та можливостей; пропонує стратегію розвитку, спрямовану на досягнення сталого економічного зростання, покращення добробуту населення та інтеграцію України до європейського співтовариства. Охріменко О. та Попов Р. [4] досліджують потенціал повоєнної відбудови України;

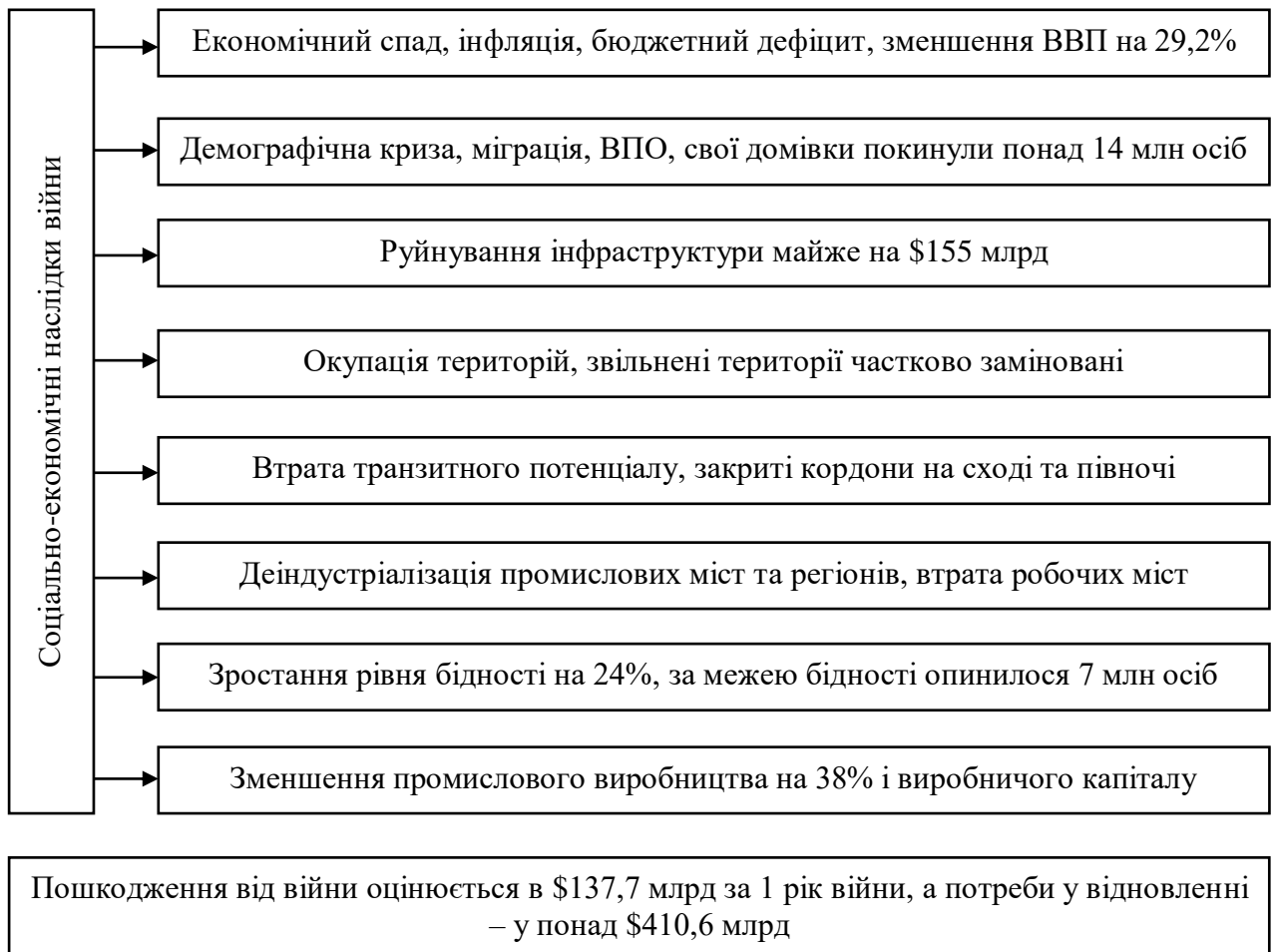
пропонують стратегію трансформації економіки та суспільства; акцентують на необхідності інноваційного розвитку, диверсифікації економіки та підвищенні конкурентоспроможності України. Амоша О. та Амоша О. [5] пропонують підходи до формулювання стратегії повоєнної перебудови економіки України; розглядають ключові фактори, які слід враховувати при розробці такої стратегії, пропонують конкретні інструменти та механізми її реалізації. Кістерський Л. [6] формулює стратегічні принципи повоєнного відновлення України, які ґрунтуються на кращому світовому досвіді; запропонував модель повоєнної відбудови, яка враховує специфіку української ситуації та спрямована на досягнення довгострокового розвитку країни. Дука А. та Старченко Г. [7] аналізують світовий досвід повоєнної відбудови економіки та пропонують уроки для України. Вони виокремлюють ключові фактори успішного відновлення та пропонують рекомендації щодо їх застосування в українських умовах.

Постановка завдання. Метою статті є розробка Стратегії повоєнного відновлення, спрямованої на ефективне відновлення регіонів України після закінчення війни з метою покращення якості життя мешканців та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війна в Україні призвела до жахливих руйнувань та значних людських втрат. Одним із найважливіших аспектів відновлення після війни є розвиток економіки, що включає створення ефективних стратегій та планування, спрямованих на відновлення виробництва, реформування податкової та фінансової системи. Важливо зазначити, що відновлення країни буде складним та тривалим процесом, який потребуватиме значних зусиль та ресурсів.

На основі даних уряду слід зазначити, що національна економіка після першого року війни зазнала серйозних втрат. Загалом економіка скоротилася приблизно на третину, а в промисловості втрати вже перевищили 30%. Особливо важкою ситуація є у гірничо-металургійному комплексі, де через окупацію територій, руйнування промислових підприємств у Маріуполі та закриття морських портів втрати становлять навіть 70% як у виробництві, так і в експорті. Також варто відзначити, що принаймні 109 великих та середніх підприємств понесли прямі збитки через повномасштабне вторгнення та обстріли протягом 2022 року. Загальні прямі та непрямі збитки України від війни оцінюються експертами на суму понад \$410 мільярдів, з яких близько \$138 мільярдів припадає на руйнування інфраструктури та виробництва. Упродовж 2022 року більш ніж 109 великих та середніх підприємств зазнали прямих збитків через повномасштабне вторгнення та обстріли. Експерти оцінюють загальні прямі та непрямі втрати України внаслідок війни на суму понад

410 мільярдів доларів. З цієї суми близько 138 мільярдів доларів припадають на руйнування інфраструктури та виробництва. Також спостерігається зменшення ринку праці: понад 8 мільйонів людей офіційно виїхали за кордон, ще понад 14 мільйонів людей були переміщені внутрішньо, а мільйон українців долучилися до Збройних Сил України [9]. На рис. 1 визначено соціально-економічні наслідки війни, що дає можливість усвідомити масштаб збитків, яких зазнає країна. Війна не лише призводить до фізичних руйнувань та втрат життів, але і має значний вплив на економіку та соціум.



Джерело: побудовано на основі [8]

Рис. 1. Соціально-економічні наслідки війни

Як видно з рис.1, соціально-економічні наслідки війни є значними та мають багатоаспектний характер. Для відновлення країни необхідні комплексні заходи, які враховують як соціальні, так і економічні потреби населення. Це може включати програми психологічної підтримки для постраждалих, інфраструктурні реформи, стимулювання економічного зростання та інші заходи. Ключовими завданнями повоєнної відбудови є: забезпечення безпеки, відновлення економіки, в тому числі зовнішньоторговельних зв'язків, відбудови інфраструктури, розробки

стратегій економічного зростання та повернення на ринок праці. Це вимагає значних фінансових ресурсів. Одним із шляхів відновлення після війни для України є її інтеграція з Європейським Союзом.

Незважаючи на великі втрати, країна має потенціал для відновлення, особливо з підтримкою міжнародної спільноти та ефективними стратегіями відновлення [10-12]. Тому для одних громад актуальним є швидке відновлення через відбудову зруйнованого, а для інших – розвиток у нових умовах.

Окуповані території стикаються зі значними викликами та проблемами внаслідок війни. Під контролем або під впливом окупантів вони часто зазнають втрат та обмежень у багатьох аспектах, включаючи економічну діяльність, соціальний розвиток та політичну свободу. Сюди можна віднести зниження виробництва, обмеження доступу до ресурсів, загрозу безпеці та порушення прав людини.

Водночас регіони, які не перебувають під окупацією, але страждають внаслідок війни, знаходяться під ракетними обстрілами також стикаються зі значними викликами (Харківська, Сумська, Чернігівська, Полтавська, Запорізька, Одеська, Херсонська, Миколаївська області). Ці регіони мають свої особливі проблеми (збільшення потоку вимушених переселенців, загроза безпеці та стабільності, погіршення економічної ситуації через обмеження логістики, зниження обсягів експорту та імпорту, розрив коопераційних зв'язків з іншими регіонами країни).

Регіони, які загалом не постраждали від війни (не під окупацією та не стали об'єктом воєнних дій), стикаються з новими викликами, що виникли внаслідок війни. Ці виклики включають у себе зростаючу кількість вимушених переселенців, розрив коопераційних зв'язків, проблеми з логістикою, обмеження експорту та імпорту.

На основі досліджень слід розробити Стратегію повоєнного відновлення, спрямовану на ефективне відновлення регіонів України після закінчення війни. Ця стратегія має на меті подолання наслідків російського вторгнення, створення умов для сталого розвитку країни після війни, формування конкурентоспроможної та інтегрованої у світову економічну спільноту економіки, а також зміцнення оборонного потенціалу для відсічі будь-яких воєнних дій, покращення якості життя мешканців та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Вона має базуватися на таких, визначених дослідниками пріоритетах: встановлення основних напрямів та стратегічних заходів, аналіз та формулювання стратегії повоєнної перебудови економіки, використання світового досвіду та стратегічних принципів відновлення). Забезпечуючи максимальний вплив на покращення умов проживання та розвиток всієї країни, така

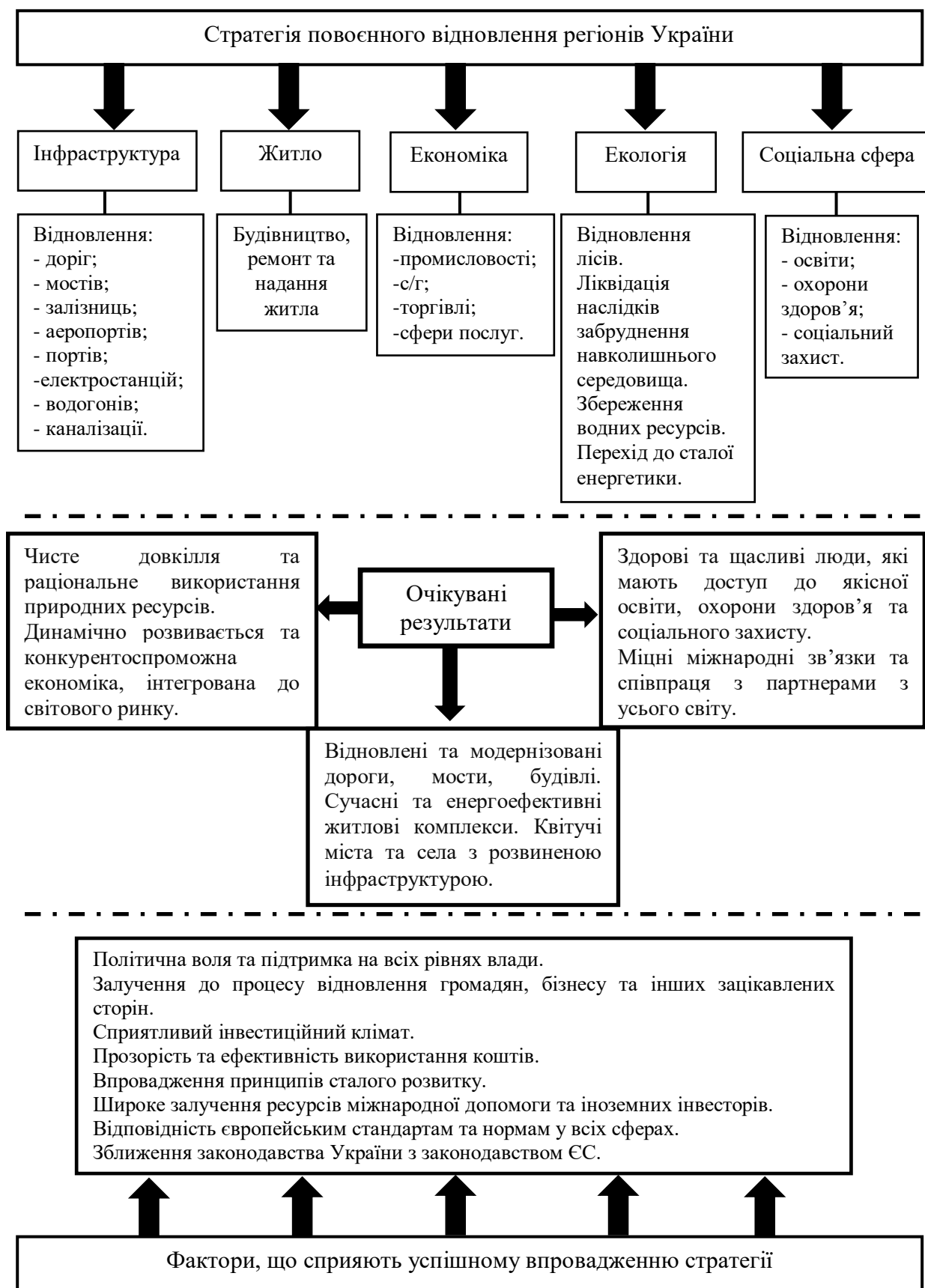
стратегія має бути гнучкою та адаптованою до конкретних потреб і можливостей кожного регіону.

Місія стратегії полягає в установленні послідовності та взаємозв'язку заходів для досягнення головної мети. Вона спрямована на досягнення узгодженості та взаємодоповнюваності дій усіх учасників процесу відбудови, оптимізацію та підвищення ефективності міжнародної економічної допомоги. Також вона визначає шляхи відновлення для створення сучасної економіки України, яка буде готова стати членом Європейського Союзу. У контексті відновлення регіонів України після закінчення війни, на рисунку 2 запропоновано Стратегію, спрямовану на ефективне відновлення економіки, інфраструктури та соціально-економічного потенціалу країни. Цільовою метою є забезпечення стабільності, безпеки та процвітання для всіх мешканців України після періоду воєнних дій. Ця Стратегія відображає комплексний підхід до відновлення регіонів України після періоду воєнних дій; включає в себе ряд ключових заходів та стратегій, спрямованих на фінансову підтримку, соціально-економічне відновлення та забезпечення стабільності в уражених регіонах. Сприяючи подоланню кризових ситуацій та побудові сталого майбутнього для всіх її громадян, вона є важливим інструментом для відновлення та розвитку України. Після закінчення війни є потреба в репараціях та фінансовій підтримці для відновлення постраждалих регіонів. Механізми фінансової підтримки від міжнародних організацій, таких як Європейський союз (ЄС) та Світовий банк, можуть включати:

– *гранти та кредити*. Міжнародні організації можуть надавати гранти та кредити для фінансування проєктів з відновлення. Це може включати будівництво інфраструктури, відновлення житлового фонду, розвиток економіки та інші сфери.

– *технічна допомога*. Крім фінансової підтримки, міжнародні організації також можуть надавати технічну допомогу в плануванні та реалізації проєктів відновлення. Це може включати консультації з експертами, навчання персоналу, надання необхідної інформації та ресурсів.

– *реформи та інституційний розвиток*. Щоб забезпечити стійке відновлення, можуть бути необхідні інституційні реформи. Міжнародні організації можуть сприяти цьому шляхом надання технічної допомоги та фінансової підтримки для впровадження нових політик, законів та процедур.



Джерело: розробка автора

Рис. 2. Стратегія повоєнного відновлення регіонів та Фонд обслуговування та погашення державного боргу [13]

– *розвиток людського капіталу*. Однією із ключових складових стабільного відновлення є розвиток людського капіталу через освіту, медичну допомогу та підтримку для забезпечення гідної праці та доступу до соціальних послуг.

Фінансування відновлення України передбачається з різних джерел, включаючи Фонд підтримки армії, Гуманітарний фонд, Фонд відновлення майна та інфраструктури, Фонд підтримки малого та середнього бізнесу, Фонд відновлення та трансформації економіки. Відповідно до основних цілей Національного плану відновлення України до 2032 року щорічний темп ВВП має зростати на 7%, бути в ТОП-25 за Індексом Економічної Складності, бути в ТОП-25 за Індексом Людського Капіталу Світового Банку, скоротити викиди CO₂ на 65% порівняно з 1990 роком, а також більше \$750 млрд накопичених інвестицій [13,14].

З метою досягнення цих цілей Національна Рада з відновлення розпочала імплементацію трьохетапної стратегії до 2032 року: «Воєнна економіка» (2022), «Післявоєнна відбудова» (2023-2025) та «Нова Економіка» (2026-2032). Цей план відновлення є невід'ємною частиною стратегічного курсу для України. З метою реалізації Національного Плану відновлення було сформовано спеціальну Раду.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Війна в Україні спричинила значні руйнування та людські втрати. Визначено соціально-економічні наслідки війни, які значно вплинули на стан і перспективи розвитку регіонів України. Розробка та реалізація ефективної стратегії повоєнного відновлення регіонів України є надзвичайно важливим завданням, яке передбачає комплексні заходи з відновлення економіки, інфраструктури, соціальної сфери та політичної стабільності.

Ефективне використання міжнародної підтримки, проведення структурних реформ і створення сприятливого середовища для бізнесу є ключовими аспектами такої стратегії. Важливо планувати та реалізувати ці заходи як під час конфлікту, так і після його завершення, з метою забезпечення стійкого та відновленого розвитку регіонів України.

Запропонована Стратегія ґрунтується на принципах динамічного відновлення, максимальної залученості стейкхолдерів, оптимальної реалізації національного економічного потенціалу, регіональної та територіальної збалансованості, міжнародної відкритості та прогресу України як країни – кандидата в члени ЄС. Перспективами подальших наукових досліджень є оцінка прогресу у реалізації стратегії повоєнного відновлення та внесення необхідних коректив, а також вивчення досвіду інших країн, які зіткнулися з подібними викликами.

Список використаних джерел

1. Караїм О. Соціально-еколого-економічні аспекти сталої повоєнної відбудови регіонів України. In *REBUILD UKRAINE: справа всього цивілізованого світу*. Вежа-Друк, 2023.
2. Popadynets N., Vyshnevskaya O., Irtysheva I., Kramarenko I., Ponomarova M. (2022). The Influence of Globalization Processes on Forecasting the Activities of Market Entities. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 15 (1), 261- 268. <https://doi.org/10.22094/JOIE.2021.1945341.1909>
3. Захарова Н. Ю. Пріоритети повоєнного розвитку України. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави: збірник матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. С. 254-255.
4. Охріменко О., Попов Р. Повоєнна відбудова України: потенціал та стратегія перетворень. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45.
5. Амоша, О. І., Амоша, О. О. Щодо формули стратегії повоєнної перебудови економіки. *Економіка промисловості*. 2023. № 1(101). С. 69-78.
6. Кістерський Л. Л. Стратегічні принципи повоєнного відновлення України. *Економіка України*. 2023. № 2. С. 3-16.
7. Дука А. П., Старченко Г. В. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 6. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
8. Сергій Марченко доповідь під час сесії G20. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/naslidky-viiny-rf-vidchuvaie-na-sobi-ves-svit-ahresor-ne-mozhe-zalyshatysia-diiuchym-subiekтом-nashoi-spilnoty-serhii-marchenko-pid-chas-sesii-g20>
9. Тарасовський Ю. Російська агресія завдала українському бізнесу збитків на \$13 млрд - KSE Institute. URL: <https://forbes.ua/news/rosiyska-agresiya-zavala-ukrainskomu-biznesu-zbitkiv-na-13-mlrd-kse-institute-26012023-11341>
10. Nitsenko V. Mismanagement in Ukraine. *Problems of Management in the 21st Century*. 2020. № 15(1). С. 4-8. <https://doi.org/10.33225/pmc/20.15.04>
11. Chukurna, O.P., Nitsenko, V.S., Hanzhurenko, I.V., & Honcharuk, N.R. (2019). Directions of Innovative Development of Transport Logistics in Ukraine. *Economic Innovations*. Vol. 21. Issue 1(70). pp. 170-181. [https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.1\(70\).170-181](https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.1(70).170-181)
12. Nitsenko, V. What is the Government Really Pursuing by Introducing Quarantine Measures in the Conditions of COVID-19? The Case of

Ukraine. *Ukrainian Policymaker*. 2021. № 9. pp. 69-78.
<https://doi.org/10.29202/up/9/6>

13. Відновлення України. План відновлення України. URL:
<https://recovery.gov.ua/>

14. Пономарьова, М. С. (2018). Розроблення фінансового плану підприємства в умовах інноваційного оновлення та зростання ефективності підприємницької діяльності. *Причорноморські економічні студії*, (27 (2)), 17-21.

References

1. Karaim, O. (2023). Sotsialno-ekoloho-ekonomichni aspekty staloi povoiennoi vidbudovy rehioniv Ukrainy. [Socio-ecological and economic aspects of sustainable post-war reconstruction of Ukrainian regions.] In REBUILD UKRAINE: sprava vsoho tsyvilizovanoho svitu. Vezha-Druk.

2. Popadynets N., Vyshnevska O., Irtyshcheva I., Kramarenko I., Ponomarova M. (2022). The Influence of Globalization Processes on Forecasting the Activities of Market Entities. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 15 (1), 261- 268.
<https://doi.org/10.22094/JOIE.2021.1945341.1909>

3. Zakharova, N. Yu. (2023). Priorityty povoiennoho rozvytku Ukrainy [Priorities of Ukraine's postwar development]. *Upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehioniv i derzhavy: zbirnyk materialiv XVII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, 254-255.

4. Okhrimenko, O., & Popov, R. (2022). Povoienna vidbudova Ukrainy: potentsial ta stratehiiia peretvoren [Post-war reconstruction of Ukraine: potential and strategy of transformations]. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 45. [in Ukraine].

5. Amosha, O. I., & Amosha, O. O. (2023). Shchodo formuly stratehii povoiennoi perebudovy ekonomiky [On the formula of the strategy of post-war economic restructuring]. *Ekonomika promyslovosti*, 1(101), 69-78.

6. Kisterskyi, L. L. (2023). Strategic principles of Ukraine's post-war recovery. *Economy of Ukraine*, 2, 3-16.

7. Duka A. П., & Starchenko Г. В. (2022). World Experience of Post-War Economic Recovery: Lessons for Ukraine. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, 6.
<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>

8. Serhii Marchenko dopovid pid chas sesii G20. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/news/naslidky-viiny-rf-vidchuvaie-na-sobi-ves-svit-ahresor-ne-mozhe-zalyshatysia-diiuchym-subiektom-nashoi-spilnoty-serhii-marchenko-pid-chas-sesii-g20> [in Ukraine].

9. Tarasovskiy Yu. Rosiiska ahresiia zavdala ukrainskomu biznesu zbytkiv na \$13 mlrd - KSE Institute. URL: <https://forbes.ua/news/rosiyska-agresiya-zavala-ukrainskomu-biznesu-zbitkiv-na-13-mlrd-kse-institute-26012023-11341> [in Ukraine].

10. Nitsenko, V. (2020). Mismanagement in Ukraine. *Problems of Management in the 21st Century*, 15(1), 4-8. <https://doi.org/10.33225/pmc/20.15.04>

11. Chukurna, O.P., Nitsenko, V.S., Hanzhurenko, I.V., & Honcharuk, N.R. (2019). Directions of Innovative Development of Transport Logistics in Ukraine. *Economic Innovations*, Vol. 21, Issue 1(70), 170-181. [https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.1\(70\).170-181](https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.1(70).170-181)

12. Nitsenko, V. What is the Government Really Pursuing by Introducing Quarantine Measures in the Conditions of COVID-19? The Case of Ukraine. *Ukrainian Policymaker*. 2021. № 9. pp. 69-78. <https://doi.org/10.29202/up/9/6>

13. Vidnovlennia Ukrainy. Plan vidnovlennia Ukrainy. URL: <https://recovery.gov.ua/>

14. Ponomar'ova, M. S. (2018). Rozroblennya finansovoho planu pidpryyemstva v umovakh innovatsiynoho onovlennya ta zrostannya efektyvnosti pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, (27 (2)), 17-2

Medvid H. S. Development of strategy for post-war reconstruction of the regions of Ukraine *The research paper analyzes the socio-economic consequences of the war, which caused significant destruction and human losses, and identifies priorities for post-war regional recovery.*

Despite the terrible losses, Ukraine has significant potential for recovery. This will be facilitated by the support of the international community and the implementation of effective reconstruction strategies. However, the needs of different regions differ. Some of them need to quickly restore destroyed infrastructure, while others need opportunities for development in the new environment.

The purpose of the study is to develop a scientifically sound strategy for the post-war reconstruction of Ukraine's regions, which will contribute to the country's dynamic and sustainable development.

The author proposes a comprehensive strategy for the post-war recovery of Ukraine's regions based on the principles of dynamic recovery, maximum stakeholder involvement, optimal realization of the national economic potential, regional and territorial balance, international openness and progress of Ukraine as an EU candidate country. Five main areas of recovery are detailed: infrastructure, housing, economy, social sphere, and environment.

The factors contributing to the successful implementation of the post-war recovery strategy, such as politics, citizen engagement, favorable investment climate, transparency of funds use, and implementation of sustainable development principles, are analyzed. The author identifies priorities and areas of recovery that will improve the lives of citizens and increase Ukraine's competitiveness. Recommendations for the implementation of the post-war recovery strategy and further development of the regions of Ukraine are proposed. The importance of an integrated approach to recovery that takes into account the needs of different regions and local characteristics is emphasized.

Developing a strategy for the post-war recovery of Ukraine's regions is an urgent task in the context of overcoming the consequences of the war and ensuring the country's sustainable development.

This article aims to study the financial, economic and social aspects that affect the process of recovery after the war, as well as to identify effective strategies and tools to achieve this goal. Factors such as reparations needs, financial support mechanisms from international organizations such as the EU and the World Bank, and the importance of social and economic recovery for stability and prosperity are analyzed. The results of the study are reflected in a strategy that offers a comprehensive approach to the recovery of Ukraine's regions after the war and contributes to the development of effective policies to overcome the crisis and build a better future for all citizens of the country.

Key words: *post-war recovery, strategy, regions, socio-economic consequences, war, financial support.*

Стаття надійшла до редакції: 19.04.2024р.